

در رساله مجاز امام صادق علیه السلام

اصول فقه (بحث چهارم - اصول عملیه)

مقدمات ثلاثه (مقدمه سوم)

جلسه ۴۷۶

استاد شفيعی

خلاصه بحث گذشته

تفصیل شیخ در شک در مقتضی و رافع؛ اهم تفصیل است.

لازمه بیان قول حق (حجیت مطلق استصحاب) ذکر سه مقدمه است.

مقدمه اول:

شیخ: لاتنقض به المتیقن نسبت داده شده.

مصنف: خیر، بلکه به خود الیقین نسبت داده شده.

مقدمه دوم:

لاتنقض اسناد حقیقی نیست؛ اگر چه در ظاهر منسوب به الیقین است، لکن مراد عدم نقض آثار متیقن

است.

مصنف: از بین وجوه اربعه، وجه چهارم یعنی کنایه بودن؛ اقرب و اولی است، چون مستلزم حفظ ظاهر

اخبار است.

مقدمه سوم: مراد از نقض در اخبار

آیا مراد نقض حقیقی است، یا نقض عملی؟

قول معروف (شیخ و آخوند و...): اراده‌ی نقض حقیقی محال است، پس ناگزیر مراد نقض عملی متیقن

است؛ زیرا نقض یقین در اختیار مکلف نیست (چون یقین خودش نقض شده)؛ پس نهی از آن صحیح

نیست.

حاصل کلام

حمل نقض بر معنای حقیقی خودش اولی است؛ یعنی تا وقتی که این حمل محذوری ندارد، چرا ما نقض را حمل کنیم بر معنای غیر از خودش؟

وأما: كون أنّ المراد الجدّي

امام علیه السلام می فرماید: به مقتضای یقین که همان متیقن باشد، عمل کن، پس مراد جدی امام علیه السلام متیقن است. مصنف: این یک مراد عقلی است؛ لاتنقض به خود یقین نسبت داده شده و الیقین بما هو الیقین مطلق است.

وخالصة ما توصلنا إليه

مصنف: حق آن است که نقض نسبت داده شده به خود یقین و احتمالات ثلاثه مطرود است که عبارت بودند از:

۱. مجاز در کلمه.

۲. مجاز در اسناد.

۳. حذف مضاف.

لکن نهی نسبت داده شده است به یقین، به نحو کنایه.